

Uitvoering op gang; doelen in zicht

Soms ging het bijna vanzelf. Regelmatig was er een duwtje extra nodig. Af en toe moest het met stevige hand. Soms lukte het niet. Vijf jaar borging van het Energieakkoord laat zien dat een akkoord met 47 partijen en honderden afspraken tot resultaat kan leiden.

De start van een omvangrijk en nieuw soort akkoord heeft tijd nodig. Het kostte een paar jaar om de uitvoering op gang te trekken. Soms omdat de afspraken niet scherp genoeg waren. Soms doordat regels ingewikkeld waren. Soms omdat partijen pas na enig aandringen echt tot actie overgingen of door omstandigheden niet tijdig konden leveren. Uit de opeenvolgende Nationale Energie Verkenningen (NEV's) blijkt dat het tijd kost voordat afspraken zich vertalen in zichtbare effecten.

In 2018 is geen NEV uitgebracht vanwege de samenloop met het Klimaatakkoord in wording. Er is volstaan met een gedeeltelijke actualisatie van de energie- en emissieramingen uit de Nationale Energieverkenning 2017. De opeenvolgende prognoses maken zichtbaar dat elk jaar voortgang wordt geboekt om de doelen te realiseren.

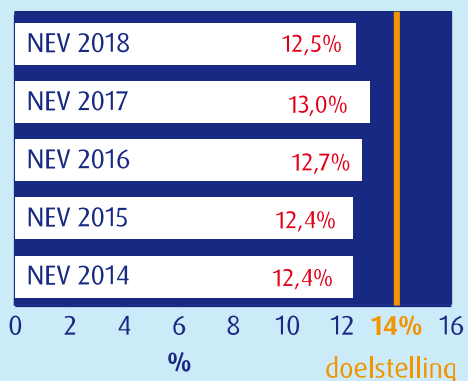
Drie van de vijf hoofddoelen van het Energieakkoord zijn bereikt:

- een besparing van het finale energieverbruik met gemiddeld 1,5 procent per jaar;
- 16 procent hernieuwbare energieopwekking in 2023;
- gemiddeld ten minste 15.000 voltijdbanen extra per jaar.

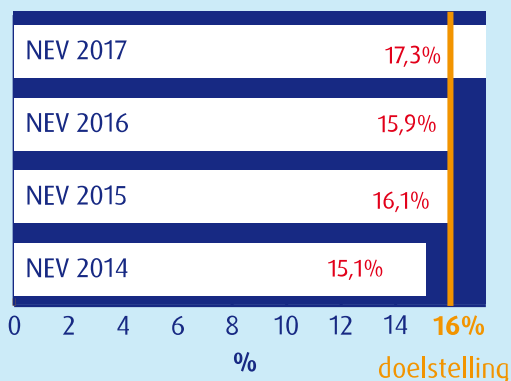
Het realiseren van 100 petajoule (PJ) energiebesparing in het finale energieverbruik per 2020 blijkt weerbarstig. Met de actualisatie van de NEV 2017 valt ook deze doelstelling binnen de bandbreedte.

Het aandeel hernieuwbare energie nadert in de opeenvolgende prognoses het beoogde doel van 14 procent in 2020. Echter vanaf 2016 toont de prognose een licht dalende lijn. De hoeveelheid opgewerkte hernieuwbare energie blijft stijgen. Het aandeel hernieuwbare energie stijgt echter minder snel dan de toename van het totale energiegebruik. Dit laatste is vooral het gevolg van de hoogconjunctuur waarin de Nederlandse economie zich bevindt.

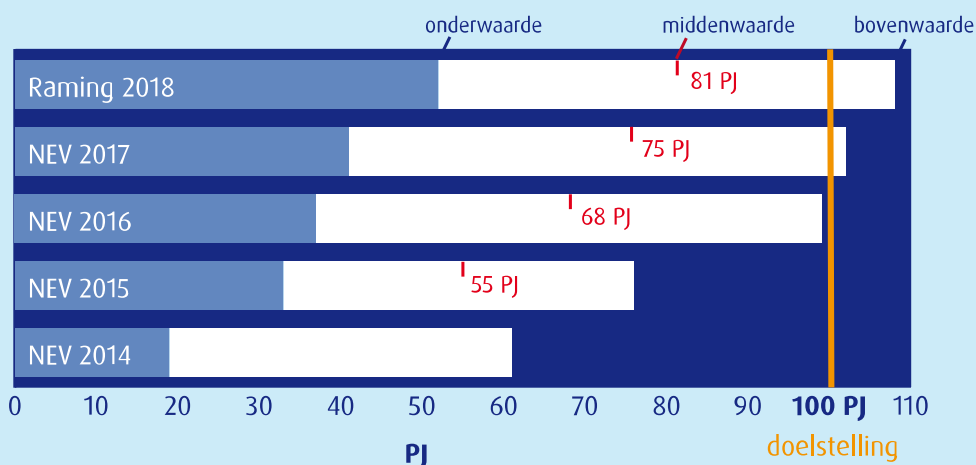
Aandeel hernieuwbare energie prognoses 2020

Aandeel hernieuwbare energie prognoses 2023

Extra energiebesparing, prognose 2020

Elk jaar geeft het Plan Bureau voor de Leefomgeving (PBL) in de Nationale Energieverkenning (NEV) een prognose of de doelen gehaald worden. Dat geeft houvast voor de vraag of er extra maatregelen nodig zijn. Elke jaar blijkt dat de doelen dichterbij komen of soms al ruimschoots worden gehaald.

Daadkrachtige uitvoering

Een aantal afspraken liep soepel. Die hadden een duidelijk doel. De governance was goed georganiseerd. De regie was sterk gericht op oplossingen.

Kaders energiebesparing gebouwde omgeving snel geregeld

In de eerste maanden van het akkoord werden belangrijke kaders voor de energiebesparing in de gebouwde omgeving opgezet. Daarbij ging het bijvoorbeeld om het indicatief energielabel, de startsubsidie voor energieloketten, het oprichten van het Nationaal Energiebesparingsfonds, de aanpassing van regels voor hypothecair krediet en de Stimuleringsregeling Energieprestatie Huursector.

[Meer in domein 1 ›](#)

Windenergie op zee sterke regie en innovatie werkt

Ook bij windenergie op zee werd een tegenslag in het begin snel overwonnen. De Eerste Kamer verwierp de wet Stroom. Een snelle reparatiewet voorkwam vertraging bij de ambitieuze plannen voor meer windenergie op zee. De beoogde kostenverlaging van 40 procent werd ruimschoots gehaald. Innovatie kwam op gang. Nederlandse bedrijven hebben nu een sterke positie in deze offshore markt.

[Meer in domein 3 ›](#)

Salderen en postcoderoos maken groei zonne-energie mogelijk

De salderingsregeling maakte een spectaculaire groei in zonnepanelen op huizen mogelijk. De postcoderoosregeling kwam na een haperend begin uiteindelijk goed op stoom. Het aantal projecten verdubbelde elk jaar. Mede hierdoor overtreft decentrale duurzame energieopwekking nu al het doel van 40 PJ in 2020. Het stimuleerde het oprichten en professionaliseren van lokale energiecoöperaties. Inmiddels hebben meer dan een half miljoen huishoudens zonnepanelen op hun dak. Bij aanvang van het akkoord schatte men in dat dit er 80.000 zouden zijn.

[Meer in domein 4 ›](#)

Sluiting oudere kolencentrales

Het aanvankelijke plan voor de sluiting van vijf kolencentrales sneuvelde toen de inkt van het akkoord net droog was. De partijen kwamen snel met een andere aanpak die minimum-eisen stelde aan het elektrisch rendement van energiecentrales. De oudere centrales konden daar niet aan voldoen, de nieuwere wel. De begeleiding van werknemers van werk naar werk verliep in het algemeen goed. Een groot deel van de werknemers is intern herplaatst. Een aantal is geholpen bij het vinden van een andere baan elders. Anderen hebben gebruik gemaakt van een ouderenregeling of pensioen.

[Meer in domein 7 ›](#)

Mobiliteit en transport pakt door in de luwte

Het domein Mobiliteit en Transport had een eigen uitvoeringstafel. Dit leidde tot gestructureerd overleg en meer samenwerking in de sector om de doelen te bereiken. De Visie Brandstoffenmix en de Actieagenda waren richtinggevend voor de uitvoering. Diverse Green Deals waren ondersteunend aan de sectordoelen. De verschillende zero-emissie afspraken droegen bij aan de internationale koploperpositie van Nederland bij elektrisch rijden.

Meer in domein 8 ›

Waterschappen op weg naar zelfvoorziening

De waterschappen zijn hard op weg om energieneutraal te worden. Met de ingezette maatregelen is het haalbaar om in 2020 meer dan 42 procent van het eigen gebruik duurzaam op te wekken. Daarmee wordt het doel van de in 2016 gesloten Green Deal overtroffen.

Blijvende aandacht nodig

In een aantal sectoren verbeterde de samenwerking door de constante aandacht van de Borgingscommissie. De doelen worden met een kleine vertraging gehaald. Belangrijker is dat er een basis ligt voor een verdere groei.

Gebouwde omgeving: lokale ondersteuning voor woningeigenaren

De decentrale overheden en het bedrijfsleven namen de regie bij energiebesparing in de gebouwde omgeving. De regionale energieloketten die zijn ingericht, bieden een infrastructuur voor lokaal maatwerk. Daarmee ligt er een basis voor ondersteuning bij energiebesparing door woningeigenaren en VvE's. Hierop moet komende jaren worden voortgebouwd.

Meer in domein 1 ›

De zoektocht voor betere handhaving van energiebesparing

De uitvoering van afspraken voor energiebesparing in kleine en middelgrote bedrijven kwam langzaam op gang. Experimenten met een Energie Prestatie Keur (EPK) en de gezamenlijke ontwikkeling van Erkende Maatregelenlijsten werden voortvarend ter hand genomen. De invoering van deze instrumenten in de praktijk bleek lastiger. Handhaving bleef de achilleshiel. Daarom werd de handhavingcapaciteit tijdelijk vergroot met twintig extra inspecteurs. Bovendien wordt een informatieplicht van kracht. Bedrijven moeten nu zelf actief melden wat ze aan besparing doen.

Meer in domein 2 ›

Wind op land, taai dossier kantelt en boekt vooruitgang

Windenergie op land bleek een zeer complexe opgave. Betere afspraken over samenwerking met omwonenden hielpen de voortgang, maar konden maatschappelijke weerstand op meerdere locaties niet voorkomen. Het oplossen van knelpunten als radarverstoring, obstakelverlichting, turbines bij waterkeringen en risicozoneringen blijft taai kost. Nog steeds vraagt het veel aandacht vanuit de borging.

Meer in domein 3 ›

Duurzaamheidscriteria bij- en meestook biomassa

Er waren stevige onderhandelingen nodig om te komen tot de duurzaamheidscriteria voor bij- en meestook van biomassa in kolencentrales. De afspraak deze te beperken tot 25 PJ wordt nu uitgevoerd.

[Meer in domein 3 ›](#)

Lobby Emissiehandelssysteem (ETS)

In de Nederlandse lobby richting de Europese Unie wierp de samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en andere landen vruchten af. Milieuorganisaties zijn uit deze gezamenlijke lobby gestapt omdat het ETS naar hun inzicht onvoldoende effectief is. Veel Nederlandse voorstellen om het handelssysteem te verbeteren, zijn overgenomen.

[Meer in domein 6 ›](#)

Werkgelegenheid en scholing

In de crisis verloren veel vakmensen hun baan. Door vertragingen bij duurzame projecten kon dit verlies niet volledig worden gecompenseerd. Nu de economie op volle toeren draait, is er een tekort aan gekwalificeerd personeel, vooral in de bouw- en installatiebranche.

[Meer in domein 9 ›](#)

Een stok achter de deur

Bij een aantal dossiers komt de uitvoering heel moeizaam op gang. De aankondiging het via wetgeving te verplichten, bracht partijen uiteindelijk wel in beweging.

Woningcorporaties stappen over oud zeer

De woningcorporaties wezen de verhuurderheffing jarenlang aan als een belemmering voor extra investeringen in verduurzaming van hun woningen. Vanwege de achterblijvende resultaten in de huursector is in 2017 een wettelijke verplichting aangekondigd. Deze is aan de Tweede Kamer voorgelegd. Als alternatief voor deze verplichting ontwikkelden de corporaties onder leiding van Aedes een aanvullend pakket om de achterstand in te halen.

[Meer in domein 1 ›](#)

Energiebesparing in de energie-intensieve industrie

Veel tijd is in 2014 en 2015 besteed aan de ontwikkeling van een raamwerk voor bedrijfsspecifieke afspraken over energiebesparing. Vervolgens werd weinig gebruik gemaakt van de mogelijkheid om deze afspraken te maken. De beoogde energiebesparing van 9 PJ in 2020 bleef daarmee buiten bereik. Daarop is de voorbereiding gestart van een wettelijke verplichting. Rijksoverheid en bedrijfsleven hebben uiteindelijk een alternatieve maatregel afgesproken die leidde tot concrete besparingsvoorstellen voor 9,7 PJ energiebesparing in 2020.

[Meer in domein 2 ›](#)

Niet alles lukte wat in 2013 werd afgesproken

Nul-op-de-meter woningen ver achter op de ambitie

De ambitie om in 2020 110.000 nul-op-de-meter woningen te bouwen, wordt niet gehaald. Tot en met 2018 zijn er ongeveer 7.000 gerealiseerd.

[Meer in domein 1 ›](#)

Ondergrondse opslag

De plannen voor een demonstratieproject dat industriële CO₂-uitstoot afvangt en ondergronds opslaat (CCS) zijn gestrand. Het demoproject kreeg in 2015 een toezegging voor een subsidie van 180 miljoen euro. Het liep in 2017 vast omdat de betrokken energiebedrijven zich terugtrokken vanwege ongunstige marktomstandigheden.

[Meer in domein 7 ›](#)

**Bekijk de voortgang van alle afspraken in de database van het Energieakkoord.
Ook vindt u hier alle meldingen van resultaten.**